

בס"ד
ישיבת רבנו יצחק אלחננו--ירושלים עיה"ק
הלכות שבת 9

המשמר והמסנן
טור בית יוסף שו"ע ומ"ב ט-ז.

מלאכת מרקד

ההבדל בין בורר ומרקד--גמ' דף קלח. איבעיא להו, בית יוסף שיט"ט, באור הלכה (ט) ד"ה משמרת. (וע"ע במנחת אריאל שם בגמ' לת' קושיית הבאור הלכה ונפק"מ אם דברים שמפרידים ע"י כלי (לדעת ר"ח ע"י באג"ט בהמשך) ונשאר ומניח הפסולת ולוקח האוכל גם נכלל בדיני מרקד וע' ברב ריבאט בענין מרקד שכולל דינים אלו בתוך מרקד ולכאן לדעת הבאור הלכה למעשה אינו אלא בורר, אג"ט זורה (ג) כ' שלדעת ר"ח כל משתמש בכלי הוי מרקד ורש"י חולק).

דין סינון למעשה--משנה וגמ' דף קלט: נותנין מים עד "מסננין", בית יוסף ד"ה לכאורה מביא שיטות הר"ן ורמב"ם בפירוש דברי הגמ' וחולקים אם יש היתר במשמרת בעכורים קצת. וע' מגן אברהם יב שלדעת הרמב"ם דגם בעכורים קצת אסור לדעת הרמב"ם. והסביר

סיכום השיטות ביסודי ישרון 57 "ד" מיני סינון" וע"ע במחצית השקל ד"ה וצ"ל דהרמב"ם לשיטתו סובר דהמדובר בגמ' סודר ואין היתר של משמרת אפי' בצלולין והגמ' אוסרת סודר ואינו צריך לחלק בין עכור קצת ולגמרי כמ"ש הר"ן. ונראה להוסיף שהרמב"ם אינו מחלק בסוגי דברים שאנשים שותים כמ"ש הר"ן, שלדעת הר"ן זה מוכרח בפירוש דברי הגמ' "בין הגיתות שנו" כמ"ש רש"י דאם אנשנם שותים דברים עכורים הר"ז מותר, אבל לפי הרמב"ם הגמ' רק מתיר משום שהוא שם אחד. (לפי זה אפי' סודר יכול להיות אסור מה"ת לרמב"ם אולם מדברי הבי' ד"ה אבל משמע שהוא רק אסור מדרבנן.

שו"ע סע' י' ומ"ב שם.

שמירת שבת כהל' ג: מט וגם סע' נו (אולם יש לדון אם דין איסטיניס שייך כשהמים צלולים לגמרי ואין בו אפי' קסמים אלא שהוא אינו טעים כלל).

חז"א ס' נג ד"ה מן האמור בנוגע לתיון tea pot with strainer שאינו מיועד לכברה דווקא אלא להחזיק משקה הגם שיש בפיו כעין רשת ומערה דרכה תמיד בין אם יש פסולת ובין שאין פסולת מותר. שמירת שבת ג: נז והע' קסו, קכה מהגרשז"א זצ"ל דכלי המיוחד לצורך מידי בלבד אפשר דאינו בכלל האיסור לברור בכלי. אולם צ"ע מסע' טז דמשמע דווקא מה שמעכב הפסולת מותר דרך שתי' מותר. וע' הערות לטור אות נח.

חוט שני כה"ג: מתיר סינון למים שאינה נראית במים ואפי' לאיסטיניס, והטעם כיון שאין הפסולת ניכרת כלל לעין אין ע"ז שם שם פסולת ואין ע"ז שם מלאכת בורר משא"כ דיירי שיש במים קסמים. אולם אוסר מים שיש חשש תולעים.

שו"ת מנחת יצחק ז: כג סיכום יפה בסוגיא וחידיש להתיר במים שיש בהם תולעים בסוף ע"פ החז"א הנ"ל. אולם צ"ע בזה לפי הסבר הגרשז"א זצ"ל בדברי החז"א שאינו היתר אלא בכלי שמיועד לשמוש מידי וסינון על הכיור גם משתמשים אם המים לאחר זמן. גם מה שמביא מהנשמ"א להתיר כשאיסור רביע עליהו אינו הל' למעשה בנשמת אדם והוסיף עצה שהמים יפלו לאיבוד בתחילת הזרם כמ"ש החז"א.

שקית תה--שמירת שבת ג: נח.

כלי הדומה למשמרת ואסור מדרבנן--שו"ע סע' יג.

מלחי' SALT SHAKER--רב איידר עמ' 196 ובהערות מהגרמ"פ ומהגרא"ק זצ"ל לחומרא. אולם איל משולש (ז: מ) מהגרשי"א זצ"ל להתיר שאינו כלי ברירה שהנקבים מיועדים להוצאת מלח ולא לסנן האורז ורב איידר מסביר שהחולקים סוברים דלמרות שאין מטרת המכסה לסנן האורז דינו כקנון ותמחוי כיון דע"י המכסה נברר בנקל מבידו. דין לשפוך מכלי שיש אוכל ופסולת--שו"ע (יד) משנה ברורה (נג--נו).